

secuta professione: aliter vero facta, etiamsi eam hujus favoris expressa renuntiatione, etiam jurata, sit irrita, et nullius effectus; » quæritur, inquam, utrum sub hoc decreto comprehendatur renuntiatio beneficii ecclesiastici; adeo, ut sit invalida, nisi fiat servata forma dicti decreti, puta, intra duos menses ante professionem, et hujusmodi?

28. *Ante ingressum religionis potest quis renuntiare beneficio suo.* — Resp. I. Ante ingressum religionis, seu ante susceptionem habitus religiosi, valide clericus renuntiare potest beneficio prækabitæ, etiamsi illud resignet intuitu ingressus religionis; dummodo aliunde nihil obstet, juxta dicenda § 3. n. 45. et seqq. Ita Nicol. Garcias, part. XI. *de Beneficiis*, cap. ix, 15, allegans plures declarationes sacræ Congregationis concilii Trident. Barbosa, part. III. *de Offic. et potest. episc.* allegat. 99, n. 19; Flamin. Parisius, *de Resignat. benefic.* lib. III, quæst. 13, n. 1 et 9, atque absolute esse tenendum de quacumque renuntiatione, vel donatione, ante ingressum religionis facta tradit Fagnanus in c. *Statuimus*, n. 42. *de Regularib.*, et Aloys. Riccius, part. III in *Praxi renuntiation.* resolut. 353, quidquid contradicat Navarrus, consil. 81 et 82. *de Regularib.* cum nonnullis aliis, qui censent, talem beneficii renuntiationem fieri in fraudem concilii, sicque non esse admittendam; præsertim, ubi clericus non habet aliunde, unde vivere possit, si forsitan postea ex religione exiret, aut dimitteretur. Verum de hoc ultimo casu data conclusio non loquitur: nam expresse in ea additur: « Dummodo aliunde nihil obstet: » generaliter autem nequit clericus resignare beneficium, nisi aliunde habeat, unde sustentetur, juxta dicenda n. 46. Et præmissa hac declaratione,

29. *Id probatur.* — Probatur conclusio ex eo: quia citatum decretum concilii Tridentini loquitur tantum « de Regularibus et monialibus novitiis, » prout liquet ex præfixa rubrica, atque integro contextu: atqui novitius nequit dici, qui nondum re ipsa suscepit habitum regularem, prout indicat idem concilium, loc. cit. cap. xv; Ergo, sicut olim quis poterat renuntiare beneficio suo, cit. c. *Beneficium. de Regularib.* in 6, ita potest etiam hodie ante susceptum habitum religionis probationis. Et quod dictum decretum concilii Tridentini (quod veluti exorbitans a jure communi, atque inducens nullitatem actus, sicque penale, debet potius restringi, quam extendi) sibi locum non vendicet in do-

nationibus, et renuntiationibus factis ante susceptum habitum probationis; sæpius a sacra congregatione fuisse declaratum, testatur Garcias, cit. n. 15. et Fagnanus, ubi supra, n. 47, imo etiam additio ad dictum consil. 81 Navarri.

30. *Non autem post susceptum habitum religionis, nisi servata forma citati decreti Tridentini.* — Resp. II. Nihilominus renuntiatio beneficii post susceptum habitum religionis comprehenditur sub præfato decreto concilii Tridentini; ac proinde clericus novitius de facto nequit valide renuntiare beneficium ecclesiasticum non servata forma citati decreti. Ita Suarez, tom. III, *de Relig.* lib. V, cap. xvi, num. 12; Sanchez, lib. VII. in *Decalog.* c. v. n. 38; Emman. Rodericus, tom. I. *Quest. regul.* q. 32, art. 2; Miranda. in *Manual.*, prælat. tom. I. q. 23, art. 5; Sperellus. decis. 16. *Fori ecclesiast.* n. 49, citans alios, et subjungens, ita pluries sacram congregationem declarasse, quamvis oppositum teneat Garcias, cit. part. XI, cap. ix, n. 12 et seqq. asserens se non vidisse, nec invenisse talem declarationem; cujus etiam opinioni libenter se assentiri, ait Barbosa, part. III. *de Offic. et potest. episc.* alleg. 90, n. 19.

31. *Et hujus ratio.* — Ratio conclusionis est: quia imprimis concilium Trident. loc. cit. loquitur generaliter de quacumque renuntiatione, ibi: « Nulla quoque renuntiatio; » ergo etiam comprehendit renuntiationem beneficii ecclesiastici, utpote quæ est vera renuntiatio. Deinde ratio ita statuendi concilio præfato, hæc fuit: Ne videlicet novitius, temere suis bonis renuntians, postea vel invitus profiteri cogatur, dum non habet unde exiens e religione in sæculo sustentari valeat; vel ejectus e religione, postmodum necessariis vitæ sustentandæ careat. Atqui hæc ratio æque militat in renuntiatione beneficii: nam, cum ex hujus redditibus clericus beneficiarius sustentetur, eodem temere renuntiatio (si tempore novitiatus valida foret talis renuntiatio), vel clericus ille cogatur profiteri invitus; vel exiens, aut ejectus e religione, privatus existeret congrua sua clericali sustentatione; ergo.

32. *Solvuntur instantiæ.* — Unde non obstat, si dicatur cum Garcia, quod concilium Tridentinum loquatur dumtaxat de renuntiatione bonorum temporalium, quæ habet novitius; quale non est beneficium ecclesiasticum. Non obstat, inquam: quia imprimis concilium loquitur indistincte « Nulla quoque

renuntiatio. » Deinde, licet beneficium secundum se sit quid spirituale, tribuit tamen beneficiario jus ad percipiendos redditus temporales illius, atque ad hos suo modo ordinatur, ratione præstiti spiritualis servitii; ut c. *Cum secundum*, 16, *de Præbend.* cum similibus. Unde subintrat ratio ejusdem concilii jam allegata.

33. *Solvuntur instantiæ.* — Dices. Renuntiatio beneficii, et ipsius collatio, non debet esse in pendenti, c. *Actus legitimi*, 50, *de Reg. juris*, in 6. Atqui ea foret talis, si deberet fieri juxta formam in concilio Tridentino præscriptam; quia non secuta professione, renuntiatio illa beneficii non intelligeretur effectum suum sortiri; ergo. Resp. neg. min. Nam quia conditio, quæ de jure inest, non facit actum conditionatum, arg. L. 3. ff. *de Legatis*, I. et I. *Conditiones*, ff. *de Condit. et demonstrat.* Hinc talis renuntiatio beneficii nequam potest dici conditionata, sed absoluta: haud obstante, quod ejus effectus, jure sic disponente, suspendatur, seu differatur in eventum professionis secuturæ; prout a simili testamentum non censetur esse pendens, seu conditionatum ex eo, quod non habeat effectum ante mortem testatoris. Multo minus hinc sequitur, quod collatio beneficii sit pendens; nam beneficium clerici religionem ingressi, non est intra annum probationis alicui conferendum, d. c. *Beneficium*, 4, *de Regularib.* in 6; eo autem finito non nisi absolute confertur. (ADNOTATIO XL)

§ II.

DE CAUSIS RENUNTIATIONIS BENEFICIORUM,
ET AN POENITERE LICEAT?

34. *Ad renuntiationem beneficii requiritur justa causa.* — Quæritur I. Ex quibus causis renuntiationes beneficiorum fieri possint? Ubi supponendum cum communi, ad renuntiationem beneficii requiri justam et legitimam causam; alioquin enim superiore eam admittere non tenetur, neque debet. Nam si quisque pro suo arbitratu posset quodlibet beneficium relinquere, talis libertas in maximum detrimentum Ecclesiarum cederet, aufugientibus per renuntiationem pastoribus, si viderent lupum venientem, seu tribulationem instantem. Quo supposito,

35. *Sex sunt causæ resignandi episcopatum.* — Resp. I. Sex sunt causæ, ob quas episcopus post sui confirmationem potest petere, et

Papa consuevit concedere licentiam cedendi, seu resignandi episcopatum; atque hæc enumerantur in c. *Nisi cum pridem*, 10. h. t. I. *Conscientia criminis*: non quidem cujuslibet, sed illius dumtaxat, quod post actam poenitentiam impedit executionem officii. II. *Imbecillitas corporis*, per quam quis impotens redditur ad exequendum officium pastorale. III. *Defectus scientiæ*, etiam competentis. IV. *Malitia plebis*, ob quam interdum cogitur prælatus ab ipsius regimine declinare. V. *Grave scandalum*, quod aliter sedari non potest. Et tandem. VI. *Irregularitas personæ*. Nam, quia quælibet harum sex causarum præstat impedimentum procurandæ salutis in subditis, quod oritur vel ex parte episcopi, ob hujus crimen, imbecillitatem, inscitiam, aut irregularitatem; vel ex parte subditorum, ob horum odium, vel scandalum: merito illas solet Papa admittere pro resignatione episcopi, cum impendant finem principalem ipsius, prout amplius deducitur in c. *Nisi cum pridem*, atque extant vulgati versiculi ibidem in Summario allegati.

Debilis, ignarus, male conscius, irregularis.

Quem mala plebs odit, dans scandala: cedere possit.

36. *Quæ pariter sufficiunt ad renuntiationem inferiorum beneficiorum.* — Resp. II. Causæ illæ, quæ sufficiunt ad renuntiandum episcopatum sufficiunt pariter ad resignandum inferiores dignitates, et beneficia curata. Ita communis. Ratio est: quia longe difficilius admittitur renuntiatio episcopi, quam inferioris beneficiarii; nam episcopus, veluti verus sponsus, arctiori vinculo spirituali astringitur suæ Ecclesiæ, quam alius inferior prælatus, aut beneficiarius; ergo causa, quæ sufficit ad renuntiandum episcopatum, multo magis erit sufficiens ad resignandum inferioris beneficium.

37. *Refertur circa has Constitutio beati Pii V. Quanta Ecclesiæ.* — In specie autem, et prout declaravit beatus Pius V, in sua constitut. 58, quæ incipit, *Quanta Ecclesiæ* (et refertur, tomo II *Bullarii Romani* § 3), eorum resignationes admitti possunt qui aut senio confecti, aut valetudinarii, aut corpore impediti, vel vitiiati, aut crimini obnoxii, censurisque ecclesiasticis irretiti, nequeunt, vel non debent Ecclesiæ, seu beneficio inservire. Item, qui ad aliud beneficium promoventur; aut religionem ingressuri, vel matrimonium contracturi sunt, si statim illud re ipsa exequan-

que ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficii residere se-
cari. Dummodo tamen tales, si sint consti-
tuti in ordinibus sacris, aliunde habeant,
adeo in vita possint commode sustentari,
prout idem Pontifex notanter subjunxit. De
quo videri poterit Barbosa, lib. III *Juris Ec-
cles. univ.* cap. xv, num. 99, et seqq. ubi re-
lata citata constitutione beati Pii V, singulas
allatas resignationis causas per ordinem
prosequitur: quod idem præstitit Flamin.
Parisius, lib. III, *de Resignat. benefic. a* quæst.
30, usque ad quæst. 48. Tacentur alii.

38. *Facta renuntiatione pura, et a superiore
admissa, non est locus pœnitentiæ.* — Quæritur
R. An resignans possit pœnitere, seu redire
ad beneficium resignatum? Resp. I. Facta
renuntiatione pura, et a superiore admissa,
non amplius est locus pœnitentiæ, sed resi-
gnans potest compelli, etiam invitus, ad di-
mittendam possessionem beneficii. Ita habe-
tur decisum in c. *Quidam* 12, h. t. Idque
merito: Ne Papa, vel alius prælatus illuda-
tur, si resignans post admissam renuntiationem
possit libere redire ad beneficium resi-
gnatum. Accedit, quod renuntiatio beneficii
non solet fieri, neque admitti, nisi ob com-
modum Ecclesiarum, vel salutem propriam
resignantium: atqui neutrum horum debet
ex quadam resignantis levitate impediri; ut
innunt textus in cit. c. *Quidam*. Concordat c.
In præsentia 6 et c. *Ex transmissa*, 3, h. t.
ubi is, qui renuntiavit beneficio, illud repe-
tere non potest. Satis enim absurdum est
redire ad hoc, cui quis renuntiandum puta-
vit, prout dicitur l. *Si quis iusjurandum*, C.
de Rebus creditis.

39. *Facta renuntiatione pura, et a superiore
admissa, non est locus pœnitentiæ.* — Unde
impræsentiarum habet locum, quod notatur
in can. *Quam periculosum*, 7, q. 1, et c. *Cum
inter*, R. 16, *de Elect.*, juncta Glossa ibidem:
« Qui juri suo semel renuntiat, non potest
postea ad illud redire. » Item illud vulgatum,
Quod prius erat voluntatis, postea fit neces-
sitaris, arg. l. *Sicut*, c. *de Actionib. et obligat.*

40. *Bene tamen ante ejus admissionem.* —
Additur notanter in conclusione, « et a supe-
riore admissa. » Nam ante ejus admissionem,
et ratificationem, potest resignans mutare
voluntatem, et revocare resignationem: quia
tunc res adhuc existit integra, sique locus
est pœnitentiæ, arg. c. *Lectæ*, 14, h. t. et c.
In causis, 30, § *Quia vero, de Elect.* et notat
Garcias, part. XI, *de Beneficiis*, cap. III, num.

227, citans Rotam, decis. 1, in fin. et decis.
3, *de Renuntiat. in antiquis*. et alios: idemque
tenet Rebuffus in *Praxi benefic.* tit. *de Resi-
gnatione conditionali*, num. 21, id ulterius
probans ex l. *Si pecuniam*, § 2, ff. *de Condi-
tion. caus. dat.* Adeo, ut si resignans consti-
tuisset procuratorem ad faciendam renun-
tiationem beneficii coram superiore, re adhuc
integra pœnitere, et mandatum procurato-
rium revocare valeat, Clem. un. *de Renun-
tiat.* ubi hoc ipsum amplius declaratur. San-
nig, h. t. cap. vi, num. 3, et alii.

41. *Potest qui renuntiavit, ex novo titulo re-
dire ad beneficium antea resignatum.* — Resp. II.
Potest nihilominus is, qui beneficium resigna-
vit, non obstante sua renuntiatione redire ad
idem beneficium ex novo titulo postea su-
perveniente; ut puta, si iterum ad illud eli-
gatur, vel præsentetur. Patet hoc ex c. *Cum
inter*, 2, h. t. et amplius explicat Glossa in
ibid. et Glossa in c. *Susceptum*, vers. *Non
morte, de Rescript.* in 6. Flamin. Parisius, lib.
II, *Resignat. benefic.* quæst. 3, num. 3, post
Puteam, decis. 464; Pirhing h. t. n. 114,
et seqq.

42. *Sed tunc ultimum locum tenebit præ-
aliis.* — Cæterum talis, qui denuo ad illud
beneficium admittitur, ultimum locum tenere
debet præ aliis: siquidem per præviam
renuntiationem amisit omne jus in beneficio,
ac proin etiam prærogativam antiquitatis.
Layman in c. *Ex transmissa*, 3, num. 1, h.
t.; Flamin. Parisius, cit. lib. I, quæst. 14, n.
25, post Rotam in una Paduana optionis,
coram Accorambono, 29 novemb. 1557.

§ III.

PER QUOS, ET QUÆ BENEFICIA POSSINT, VEL NON
POSSINT RENUNTIARI?

43. *Regulariter quilibet clericus beneficiarius
potest renuntiare suo beneficio.* — Quæritur I.
An quilibet clericus possit renuntiare suo
beneficio ecclesiastico? Resp. I. Regulariter
loquendo, quilibet clericus beneficiarius po-
test in manus legitimi superioris, ex justa
causa, renuntiare beneficio sibi quæsito. Ita
communis. Nam hæc generalis facultas resi-
gnandi beneficia ex justa causa ipso jure
conceditur; ut c. *Nisi cum pridem*, 10, h. t.
cum similibus. Idque generatim ex duplici
capite; videlicet tum ob commodum Eccle-
siarum, quarum bono regimini utile, aut
etiam quandoque necesse est, fieri resigna-

tionem: tum ob propriam salutem resignan-
tis, qui vel religionem ingredi cupit, vel re-
signando periculum animæ, aut corporis, in
loco beneficii sibi imminens, evitare deside-
rat; unde æquum est, ut ipsi suppetat facul-
tas resignandi beneficium præhabutum.

44. *Ac etiam Papa Papatui.* — Et hoc pro-
cedit non solum in clericis inferioribus, sed
etiam in episcopis, et cardinalibus. imo et in
Summo Pontifice: nam etiam hic libere po-
test Papatui renuntiare, cap. i, h. t. in 6,
juncta Glossa, vers. *Maxime*. Idque confirma-
tur exemplo sancti Coelestini Papæ, qui cum
in Pontificatus sublimitate collocatus, variis
distentus curis, sese assuetis incumbere me-
ditationibus vix posse cognosceret, oneri pa-
riter et honori voluntarie cessit; prout legi-
tur in *Breviario Romano*, die 19 maii, et patet
ulterius ex formula renuntiationis, quam
fecit memoratus sanctus Pontifex, quamque
verbatim refert Barbosa, lib. I, *Jur. eccles.
univ.* 2, n. 213. Verumtamen in hoc casu
potius censetur fieri abdicatio sive cessio,
quam renuntiatio: hæc enim (ut ex ejus de-
finitione liquet) fit coram superiore: Papa
autem superiorem non habet in terris.

45. *Fallit illud in certis casibus.* — Resp. II.
Dantur nihilominus certi casus, in qui-
bus nequit beneficiarius suum renuntiare
beneficium. Ita communis, ratione cujus in
num. 43, notanter additum fuit, « Regulari-
ter loquendo, » et probatur inductione. Sic
quippe clericus infirmus nequit renuntiare
suo beneficio intra viginti dies ante suam
mortem, juxta reg. 19 Cancellariæ, quæ
inscribitur *Regula de viginti*, et amplius dice-
tur infra n. 67, et seqq.

46. *Nequit clericus resignare beneficium, nisi
aliunde habeat unde sustentetur.* — Deinde,
« quod nullus sacro ordini mancipatus, nisi
religionem ingressurus, valeat ullo modo
beneficium, vel officium ecclesiasticum resi-
gnare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit
commode sustentari: » his ipsis verbis sta-
tuit beatus Pius V, in cit. sua constitutione,
58, quæ incipit: *Quanta Ecclesia*, § 3.

47. *Nec potest quis resignare beneficium, ad
cujus titulum fuit ordinatus.* — Tertio, cleri-
cus nequit resignare beneficium illud, ad
cujus titulum sacris ordinibus initiatus fuit,
nisi facta mentione, quod ad illius beneficii
titulum sit promotus: neque talis resignatio
admitti debet, nisi constituto, quod aliunde
vivere commode possit: et aliter facta resi-
gnatio nulla est: prout novissime decrevit

concilium Trident. sess. 21, cap. II, *de Re-
format.* Idque merito: Ne alioquin (ut idem
concilium notavit) clericus cum sacri ordinis
dedecore mendicare, aut sordidum aliquem
quæstum exercere cogatur.

48. *Intelligendo hoc de renuntiatione volun-
taria.* — Cæterum hoc procedit dumtaxat in
resignatione voluntaria, non autem in priva-
tionibus, aut renuntiationibus a jure induc-
tis; prout a sacra Congregatione fuisse deci-
sum, refert Garcias, part. II, *de Beneficiis*,
cap. v, n. 219, et sequitur Barbosa, part. II,
de Offic. et potest. episc. n. 45. Qui tamen
post Aloysium Riccium, in decis. curiæ ar-
chiepisc. Neapol. decis. 18, part. 1, recte
subjungit, quod, si clericus veniat privandus
per sententiam beneficio, ad cujus titulum
fuit ordinatus, ipsi aliquid sit relinquendum,
unde se alat.

49. *Neque resignare potest beneficium cleri-
cus intrusus, aut non habens titulum canonicum
in eo.* — Quarto, clerici intrusi (hoc est, illi,
qui non per electionem canonicam, sed per
violentiam occupant officia, vel beneficia ec-
clesiastica) sicut et alii non habentes titulum
canonicum, nequeunt resignare beneficia,
quæ obtinent. Pirhing, h. t. n. 36. Idipsum
procedit in eo, qui privatus est beneficio per
sententiam, quæ transit in rem judicatam.
Garcias, part. X, *de Beneficiis*, cap. III, n. 125,
cum aliis. Ratio horum est, quia renuntiatio
est dimissio beneficii proprii: atqui intruso-
rum, et aliorum similium legitimo titulo ca-
rentium, vel beneficio sententialiter privato-
rum, beneficium non est proprium; ergo
neque istud renuntiare valent.

50. *Nec promotus ad secundum beneficium
incompatibile cum priori, vel religionem profes-
sus.* — Atque hoc idem dicendum de illis,
qui ad secundum beneficium incompatible
cum priore promoti sunt, vel qui matrimo-
nium valide contraxerunt, aut religionem
professi sunt. Nam, quia per adeptam pos-
sessionem secundi beneficii, contractum ma-
trimonium, aut professionem religiosam,
ipso jure vacat præhabutum beneficium, id
amplius resignari nequit, veluti non pro-
prium. Sed potest, ac debet dumtaxat relin-
qui quoad possessionem, sive corporalem
detentionem.

51. *Neque criminis, si ipso jure privatus
est beneficio.* — His addunt doctores commu-
niter clericum criminis, qui ob crimen
commissum ipso jure privatus existit benefi-
cii præhabitis: ut est simoniacus, Extravag.